

Povijesni pregled djelovanja razvojno matične službe u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Osijeku

---

Krpeljević, Ljiljana; Mokriš, Svjetlana

Source / Izvornik: **Knjižničarstvo : glasnik Društva bibliotekara Slavonije i Baranje, 2016, 20, 21 - 32**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:206:428725>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-01-18**

Repository / Repozitorij:

[RGISKO - Repository of the City and University Library Osijek](#)

POVIJESNI PREGLED DJELOVANJA RAZVOJNO MATIČNE SLUŽBE U GRADSKOJ I SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U OSIJEKU

Historical review of activities of the registry office in the City and University library in Osijek

Ljiljana Krpeljević

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
kljilja@gskos.hr

Svjetlana Mokriš

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
marendic@gskos.hr

UDK / UDC 027.52(497.5 Osijek)(091)

Izlaganje na stručnom skupu / Exposure to professional meeting

Primljeno / Received: 05.07.2016.

Sažetak

U ovom radu dan je povijesni pregled razvoja matične djelatnosti u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek koja kao knjižnica s dvojnou funkcijom od početka svog djelovanja 1975. godine obavlja matičnost za narodne i školske knjižnice na području Osječko-baranjske županije te visokoškolske i specijalne knjižnice u regiji Slavonija i Baranja. Također je naznačen i osnovni problem u djelovanju navedene službe, a koji se

Godina XX
2016
Broj 1

KNJIŽNICARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije,
Baranje
i Srijema

odnosi na nedostatno financiranje matične djelatnosti, odnosno potpuni izostanak financiranja matične djelatnosti za visokoškolske i specijalne knjižnice.

Ključne riječi: matična djelatnost, Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Summary

This paper gives a Historical review of the registry service activities in the City and University library Osijek with as a library with a dual function since its foundation in 1975. has been performing registry services for peoples and school libraries for Osjecko-baranjska county as well as for higher education and specialized libraries in the region of Slavonija and Baranja. Furthermore, the paper specifies the main problem with the actions of those services, specifically the complete lack of funding for registry services for higher education and specialized libraries.

Key words: Library Central Advisory Service, City and University Library Osijek

Uvod

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek osnovana je 8. veljače 1949., odlukom Gradskog narodnog odbora grada Osijeka kao gradska knjižnica nastavljaajući tradicije javnih, pučkih knjižnica i čitaonica grada Osijeka od sredine 19. do prve polovine 20. st. te Knjižnice Gradskog narodnog odbora Gornji grad, koja djeluje od prosinca 1947. godine. U sastav Knjižnice ulazi i Knjižnica Gradskog narodnog odbora Donji Grad, osnovana 1948. godine kao Područni odjel Donji Grad. Kao narodna knjižnica djeluje sve do 1975. godine kada se osniva Sveučilište u Osijeku. S obzirom na to da je Gradska knjižnica Osijek 31. svibnja 1975. godine potpisala Samoupravni sporazum o udruživanju svoje djelatnosti u Sveučilište u Osijeku, ona proširuje svoju djelatnost i preuzima funkcije i zadatke središnje sveučilišne knjižnice, mijenjajući naziv u Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. U knjižničnom smislu ona postaje knjižnica s dvojn

funkcijom: narodnom/gradskom i sveučilišnom/znanstvenom te se razvija kao općeznanstvena knjižnica polivalentnih sadržaja.

U sastavu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, počevši od 1975. godine pa sve do danas, djeluje matična služba čija je osnovna zadaća obavljanje stručnog nadzora te organiziranje i razvoj mreže knjižnica na području grada Osijeka, u Osječko-baranjskoj županiji te u regiji Slavonija i Baranja, unapređivanje stručnog rada u knjižnicama na načelima suvremene knjižnične teorije i prakse, a radi što kvalitetnijeg obavljanja knjižnične djelatnosti u znanosti, obrazovanju, kulturi i društvu općenito.

Razvojno matična služba Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku - povijesni pregled djelovanja

Rješenjem Savjeta za biblioteke Hrvatske iz 1975. godine, Knjižnici se povjerava regionalna matična djelatnost za ukupnu bibliotečnu djelatnost svih stručnih profila za narodne, školske, specijalne (obuhvaća fakultetske knjižnice) i organizacije udruženog rada (OUR-e) materijalne proizvodnje.¹ Nakon Rješenja Savjeta za biblioteke Hrvatske i nakon izrade Pravilnika o matičnoj službi biblioteka u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj², pristupilo se realizaciji zadatka. Stručnu podlogu za razvoj Regionalne matične službe u Osijeku priredila je Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, a ona je razmatrana na Stručnom kolegiju Knjižnice i u Društvu bibliotekara Slavonije i Baranje. Nakon toga slijedila je aktivnost u pravcu informiranja Zajednice općina Osijek, kako bi se Regionalna matična služba financirala iz budžeta Zajednice općina Osijek s obzirom na to da je matična služba od posebnog društvenog interesa i da se ona utemeljuje za područje Zajednice općina Osijek. Cjelokupna dokumentacija i zakonska podloga o radu Regionalne matične službe te zahtjev za njeno financiranje, upućena je Izvršenom vijeću Zajednice općina Osijek.

Kada se ovaj prijedlog našao u dnevnom redu Skupštine Zajednice općina Osijek, bio je odbijen i tako se dugotrajna aktivnost u formiranju Regionalne matične službe na području Zajednice općina Osijek zaustavila. Knjižnica je iznova obnovila postupak za

¹ Rješenje o utvrđivanju mreže regionalnih matičnih biblioteka u Hrvatskoj, 1975. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 22, 1/4(1976), 105-106.

² Pravilnik o matičnoj službi biblioteka u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 23, 1/4(1977-1978), 229-235.

formiranje Regionalne matične službe i tražila da se u razini Zajednice općina Osijek osiguraju sredstva za financiranje Regionalne matične službe Zajednice općina Osijek, ali je i drugi zahtjev bio odbijen s napomenom da financijska sredstva treba osigurati iz drugih izvora. Uz angažman Knjižnice, Komiteta za društvene djelatnosti i Zajednice općina Osijek te pravne službe istoga Komiteta produžena je aktivnost da se iznađu mogućnosti za formiranje i rad Regionalne matične službe. Nakon niza dogovora, sastanaka i prijedloga s tajnicima samoupravnih interesnih zajednica (SIZ-ova) kulture, osnovnog odgoja i obrazovanje i usmjerenog obrazovanje izrađen je Samoupravni sporazum o radu i djelovanju Regionalne matične službe³ te je ovaj dokument nakon rasprave i potpisan u listopadu mjesecu 1982. godine. U koordinaciji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu i Komitetom za društvene djelatnosti Zajednice općina Osijek, a ovisno o tome kako su pristizala sredstva, postupno se počela formirati i Regionalna matična služba za potrebe 14 općina Zajednice općina Osijek (obuhvaća prostor cijele istočne Hrvatske).

Služba je tada smještena u Knjižnici. U početnoj etapi poslove Regionalne matične službe obavljao je direktor Knjižnice (dr. Pavle Blažek) i suradnici, izrađeni su prvi programi rada Regionalne matične službe, koje su verificirali Stručni kolegij Knjižnice, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Zajednica općina Osijek. Otvoreno je i prvo radno mjesto u Regionalnoj matičnoj službi (VSS), a u Stručnom kolegiju izvršena su zaduženja za pojedine oblasti djelatnosti.

U okviru Dječjeg odjela Knjižnice od 1982. godine provodi se aktivnost *Informativni utorak* na kojem se svakog prvog utorka u mjesecu okupljaju školski knjižničari grada Osijeka. Na Informativnom utorku se potiče odgojno-obrazovna funkcija školske knjižnice, razmjenjuju iskustva s ciljem unapređivanja knjižnične djelatnosti, dogovara o pedagoško-animatorskim aktivnostima, pruža stručna pomoć u radu i vrši permanentno stručno osposobljavanje školskih knjižničara za rad u školskoj knjižnici. Ovim sastancima školskih knjižničara redovito prisustvuje i sudjeluje u radu i stručni suradnik Regionalne matične službe, a povremeno i predstavnik Zavoda za školstvo.

Postepeno se uspostavlja suradnički odnos s narodnim, školskim, specijalnim i knjižnicama u OUR-ima materijalne proizvodnje, priređeni su prvi izvještaji o stanju

³ Arhiva GISKO ur. br. 502/81

knjižnica (prema vrstama knjižnica) za 1983. godinu⁴, obavljene su potrebne edukacije stručnog radnika Regionalne matične službe uz punu koordinaciju Stručnog kolegija Knjižnice, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Gradske knjižnice Zagreb.

Razmatra se „problematika unapređenja rada i transformacije narodnih biblioteka u bibliotečno-informacijske centre društveno-političkih zajednica.“⁵ Dana 20. i 21. prosinca 1984. u Privrednoj komori Slavonije i Baranje održan je seminar: „Izgradnja bibliotečno-informacijskih sistema na području Zajednice općina Osijek“ za sve vrste knjižnica (organizatori seminara bili su: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Zajednica općina Osijek, Privredna komora Slavonije i Baranje i Regionalna matična služba Knjižnice. No, unatoč nastojanju matične službe, idejni koncept bibliotečno-informacijskih sustava knjižničari nisu usvojili.

Za potrebe Regionalne matične službe Silva Pavlinić, voditeljica dječjeg odjela GISKO izradila je upute za rad s djecom pod nazivom: „Oblici rada u dječjim odjeljenjima“⁶ i „Dječje odjeljenje kao sastavni dio narodne knjižnice“⁷ – dostavljeno svim narodnim knjižnicama tijekom 1984. i 1985. godine.

Razvojna matična služba zalaže se za formiranje općinske matične službe u sklopu narodnih knjižnica, za poklanjanje pažnje spomeničkim knjižnicama, radi zaštite vrijedne knjižne građe koja je u njima pohranjena, kao i njihova otvaranja što širem krugu korisnika, a razmatra se pitanje knjižnica s fondom na jeziku narodnosti s područja istočne Hrvatske.

Pokrenut je proces preobrazbe školskih knjižnica u bibliotečno-informacijske centre, prikupljaju se podaci o knjižnicama i u suradnju sa Zavodom za prosvjetno-pedagošku službu Zajednice općina Osijek izrađuje se adresar i planira održavanje seminara⁸.

U tom periodu Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek počinje intenzivnije surađivati sa Sveučilištem u Osijeku. Na temelju matičnosti nad fakultetskim

⁴ Tih 80-ih godina na području ZO Osijek (koja obuhvaća 14 općina istočne Hrvatske) djeluje 14 općinskih narodnih knjižnica, od kojih su 4 samostalne, a 10 ih je u sastavu narodnih ili radničkih sveučilišta ili centara za informiranje. Također je bitno naglasiti da u pojedinim općinama (Sl. Požega, Vukovar) djeluju narodne knjižnice izvan općinskih središta (Pleternica, Ilok). Narodne knjižnice djeluju u sastavu narodnih sveučilišta

⁵ Arhiva RMS-a

⁶ Arhiva Razvojne matične službe GISKO, ur.br. 53/1984.

⁷ Arhiva Razvojne matične službe GISKO, ur.br.52/1984.

⁸ Mrežu knjižnica čini 151 škola ZO Osijek, 36 škola Općina Osijek u koje se šalju anketni upitnici da bi se utvrdilo postojanje knjižnica u njima. 1983.

knjižnicama uočava se njezina integrativna uloga pri oblikovanju sveučilišnog informacijskog sustava.

U sklopu Projekta centralizirane nabave periodike 1984. godine Regionalna matična služba pokreće izdavanje Biltena strane stručne periodike Sveučilišta u Osijeku, koji izlazi jednom godišnje, a primaju ga fakultetske, znanstvene i specijalne knjižnice na području regije Slavonije i Baranje. Bilten je bio besplatan za sve ustanove koje su dostavile svoje podatke, a financiranje projekta trebalo je biti riješeno Samoupravnim sporazumom o bibliotečno-dokumentacijsko-informacijskoj djelatnosti Sveučilišna u Osijeku, te u dogovoru s ostalim radnim organizacijama. Prvi broj iz 1984. dostavljen je na 45 adresa knjižnica. Također se šalje anketni upitnik da bi se utvrdilo stanje fakultetskih knjižnica, zamolba za dostavom magistarskih i doktorskih radova obranjenih na osječkom sveučilištu, analiziraju se godišnji izvještaji rada fakultetskih knjižnica te organiziraju i održavaju sastanci voditelja knjižnica i znanstvenih ustanova Sveučilišta, kojima prisustvuju i predstavnici specijalnih knjižnica iz OUR-a materijalne proizvodnje.

Godine 1985. svim knjižnicama centara za usmjereno obrazovanje Zajednica općine Osijek, u cilju poticanja i unapređivanja djelatnosti, dostavljeni su materijali izrađeni u Razvojnoj službi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu „*Prijedlog modela plana i programa rada biblioteka u organizacijama odgoja i srednjeg usmjerenog obrazovanja*“ te „*Prijedlog modela dugoročnog (petogodišnjeg) plana i programa rada biblioteke u organizacijama odgoja i srednjeg usmjerenog obrazovanja*“.

Rješenjem Vijeća za knjižnice iz 1986. godine Knjižnici je potvrđen status općinske narodne i regionalne narodne i znanstvene matične knjižnice za sve narodne i školske knjižnice općine Osijek i regije Slavonije i Baranje te visokoškolske i specijalne knjižnice Sveučilišta u Osijeku i regije Slavonije i Baranje.

Godine 1986. izrađen je „*Program izgradnje i razvoja bibliotečno-informacijskog sistema Sveučilišta u Osijeku*“ kojim je definiran planski pristup izgradnji i razvoju knjižnične mreže na Sveučilištu, osnovne funkcije i zadaci sveučilišne knjižnice, fakultetskih i drugih knjižnica članica Sveučilišta.

Dana 3. srpnja 1989. osnovan je Stručni aktiv bibliotekara centara srednjeg usmjerenog obrazovanja s područja Zajednice općina Osijek. Aktiv čine svi knjižničari centara, predstavnici prosvjetno-pedagoške službe, predstavnik Hrvatskog

bibliotekarskog društva, djelatnici Regionalne matične službe i delegati srednjoškolskih centara u SIZ-ovima. Jedan od glavnih ciljeva za osnivanje Stručnog aktiva jest unapređenje knjižnične djelatnosti centara srednjeg usmjerenog obrazovanja. Cilj je Aktiva unapređenje knjižnične djelatnosti putem radnih sastanaka, seminara, predavanje i slično⁹.

90-ih godina 20. stoljeća dolazi do promjene u djelovanju matičnih službi u odnosu na „Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj“¹⁰. Nekadašnja Zajednica općina Osijek koju je činilo 14 općina podijeljena je na 5 županija: Osječko-baranjsku, Brodsko-posavsku, Požeško-slavonsku, Virovitičko-podravsku i Vukovarsko-srijemsku¹¹. Regionalna matična služba bavi se problemima obnove knjižnica, informatizacije, stručnoga usavršavanja tj. stjecanja knjižničarske naobrazbe. Tih godina centri za usmjereni obrazovanje preoblikuju se u srednje škole te Regionalna matična služba izrađuje upute o postupanju s knjižničnom građom prilikom razdvajanja.

Od 1994. godine održava se i Stručni aktiv knjižničara osnovnih škola¹².

Godine 1995. započet je rad na izradi biltena strane stručne periodike, koji je trebao obuhvaćati strane naslove stručne periodike pojedinih fakulteta Sveučilišta u Osijeku te Knjižnice, no rad je prekinut zbog nedovoljna odaziva¹³.

Dana 6. ožujka 1996. godine pokrenuta i tzv. *Informativna srijeda* kao oblik pomoći knjižničarima srednjih škola. Informativne srijede održavaju se u Knjižnici, prema unaprijed utvrđenom dnevnom redu¹⁴.

Iz programa rada Regionalne matične službe za 1998. godinu¹⁵, a koji je izrađen po segmentima važećeg Pravilnika o matičnoj službi¹⁶, a na temelju Zakona o

⁹ Održano je ukupno 25 sastanaka Stručnog aktiva, a posljednji je održan 19.12.2001.

¹⁰ NN 90/1992 (30.12.1992.)

¹¹ U navedenim županijama djeluje ukupno 163 osnovne škole od kojih je 37 na privremeno okupiranom području; i 55 srednjih škola od kojih se 5 nalazi na privremeno okupiranom području. Stanje prije rata: ukupno osnovnih škola 181; srednjih škola 34.

¹² Zadnji je održan 18.12.2001. kao 16. po redu.

¹³ U Bilten su unošeni sljedeći podaci: naslov periodičke publikacije, podaci o odgovornosti, mjesto izdanja, izdavač, početna godina izdavanja, ISSN broj, stručna UDK oznaka, sigla knjižnice koja posjeduje periodičku publikaciju.

¹⁴ Na ovim sastancima govori se o problemima rada školskih knjižničara, a pojedini knjižničari Posudbenog odjela za odrasle i Studijske čitaonice uključeni su u rad informativnih srijeda putem prikaza novih knjiga. Školski knjižničari informirani su o onom knjigama koje bi svaka knjižnica trebala imati za potrebe učenika, nastavnika i stručnih suradnika škole.

¹⁵ 5. rujna 1997. BR. 48/97.)

¹⁶ Pravilnik o Matičnoj službi biblioteka u SR Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 23, 1/4(1977-1978), 229-235.

bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama¹⁷ vidljivo je da postojeća mreža matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj još uvijek nije usklađena s novim teritorijalnim ustrojstvom Republike Hrvatske, da dio područja na kojem Regionalna matična služba djeluje još nije u potpunosti dostupan budući da nije reintegriran u sastav Republike Hrvatske, da je zakonska podloga djelovanja Regionalne matične službe zastarjela, osobito u odnosu na promjene u organizaciji državne uprave, nadležnih ministarstava (zasebno Ministarstvo kulture, Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo znanosti i tehnologije). Stoga je cilj djelovanja Regionalne matične službe djelovati na unapređenju stručnoga rada i sređenosti knjižnica te poticati razvoj knjižnica i raditi na unapređenju mreže knjižnica na ovome području, djelovati na oživljavanje knjižnične djelatnosti na reintegriranom području te usklađivati djelovanje svih vrsta knjižnica s novim Zakonom o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama.

U odnosu na narodne knjižnice, prioritetni je zadatak jačanje postojećih općinskih i gradskih knjižnica, preobrazba postojećih mreža u skladu s novim modelom gradskih mreža, rješavanje problema vezanih uz statusna pitanja, osnivačka i vlasnička prava i financiranje.

U suradnji s arhitektonskim biroima, Služba i nadalje posvećuje pozornost obnovi, adaptaciji i izgradnji svih vrsta knjižnica u hrvatskom Podunavlju.

U odnosu na školske knjižnice, prioritetni zadatak jest zalaganje za zapošljavanje stručnih knjižničnih djelatnika i ostvarivanje statusa školskog knjižničara. Posebna pozornost posvećuje se praćenju razvoja (adaptacije i opremanja) spomeničkih knjižnica, naročito Franjevačkog samostana u Osijeku i Biskupijske knjižnice u Đakovu, a u cilju zaštite njihovih fondova.

U sklopu djelovanja za potrebe knjižnica Sveučilišta u Osijeku, Regionalna matična služba sudjeluje u izradi programa preobrazbe knjižničkog sustava Sveučilišta. Naročita pozornost posvećuje se stvaranju jedinstvenog računalnog sustava i njegovog uključivanja u mrežu RH, stvaranju središnje baze/kataloga knjižnica Sveučilišta (OPAC) i drugim oblicima povezivanja.

U narodnim knjižnicama, gdje za to postoje preduvjeti, Služba nastoji djelovati na poticanju formiranja dječjih odjela i kutića s igračkama (buduće igraonice i igroteke), na unapređivanju svih oblika rada s najmlađim korisnicima s ciljem razvijanja stvaranja

¹⁷ Zakon o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 19, 1/4(1973), 156.

navika dolaženja u knjižnicu, provođenja slobodnog vremena i korištenja svih vrsta fondova knjižnice. Služba se također angažira na stvaranju preduvjeta za formiranje AV odjela i zbirke u narodnim knjižnicama.

U okviru svoje redovne djelatnosti Regionalna matična služba potiče djelatnike knjižnica na uvođenje novih oblika i sadržaja rada i korištenje novih tehnologija.

Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 43/01), čl. 2 dani su okviri radu Razvojne matične službe, pa tako i one u Knjižnici, a prema kojem Razvojna matična služba Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek obavlja djelatnost: županijske matične narodne knjižnice za sve narodne i školske knjižnice u Osječko baranjskoj županiji te sveučilišne matične knjižnice za visokoškolske i specijalne knjižnice u sastavu matičnog sveučilišta, za visokoškolske, samostalne općeznanstvene i specijalne knjižnice te za knjižnice i druge pravne i fizičke osobe čija je knjižnična građa registrirana kao kulturno dobro.

Počevši od 2008. godine, organiziraju se i stručno-informativni sastanci za visokoškolske knjižničare pod nazivom Informativni četvrtak. Sastanci se održavaju jednom mjesečno.

Razvojna matična služba surađivala je u projektiranju knjižnica Veleučilišta u Vukovaru (2008.) te Učiteljskog fakulteta u Osijeku (2009.), danas Fakultet odgojnih i obrazovnih znanosti. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek aktivno je sudjelovala u pripremi projekta Sveučilišne knjižnice i multimedijskog centra Osijek (SKIMCO).

Vodeći se Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj, Stručno vijeće sveučilišnih matičnih knjižnica odredilo je 2011. godine da je Gradska i sveučilišna knjižnica u Osijeku matična knjižnica za visokoškolske i specijalne knjižnice na područjima sljedećih županija: Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska.

Uporište za djelovanje Razvojne matične službe Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek za visokoškolske knjižnice nalazimo i u dokumentima Strategija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 2011.-2020. te u Statutu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. U Strategiji Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 2011.-2020. navodi se da je središnja sveučilišna knjižnica samostalna knjižnica (pravna osoba), sastavnica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku koja djeluje kao središte jedinstvenog knjižničkog sustava te kao takva obavlja matičnu djelatnost za

knjižnice u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Pri tome matična djelatnost obuhvaća: pružanje stručne pomoći i uputa za rad, stručni nadzor nad svim elementima poslovanja, brigu o stručnom usavršavanju osoblja i koordinaciju rada knjižnica. U Statutu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u čl. 25 navodi se da je sveučilišna knjižnica sastavnica Sveučilišta koja se osniva kao središte jedinstvenoga knjižničkog sustava. Sveučilišni knjižnički sustav obavlja sve knjižnično-informacijske zadaće i poslove za obrazovne i znanstvenoistraživačke potrebe Sveučilišta i čine ga sve knjižnice Sveučilišta. U Prijelaznim i završnim odredbama navodi se da Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek nastavlja s radom kao sastavnica Sveučilišta, i to ustanova s dvojnomo djelatnošću: gradska i sveučilišna knjižnica. Ravnatelj i Upravno vijeće Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek u suradnji s Gradskim poglavarstvom Grada Osijeka dužni su pripremiti Elaborat o izdvajanju gradske djelatnosti te pripremiti Elaborat o ustroju Sveučilišne knjižnice. Na temelju Elaborata o ustroju Sveučilišne knjižnice Senat će u skladu s ovim Statutom ustrojiti Sveučilišnu knjižnicu u sastavu Sveučilišta.

Zaključak

Poslovi Razvojne matične službe Knjižnice obuhvaćaju temeljne i razvojne poslove. Temeljni poslovi uključuju: stručni nadzor nad radom knjižnica, praćenje rada knjižnica, njihova ustroja, stanja i potreba, surađivanje u projektiranju i opremanju prostora, poticanje knjižnica na sustavnu izgradnju ukupnih zbirki, poticanje i organiziranje stručnog usavršavanja knjižničkog osoblja, koordiniranje rada knjižnica na području svoje matičnosti, poticanje suradnje među knjižnicama u sklopu jedinstvenog knjižnično-informacijskog sustava radi racionalnijeg djelovanja i korištenja zajedničkih informacijskih izvora. Razvojni poslovi obuhvaćaju: izradu dugoročnih razvojnih planova, programa i elaborata za potrebe pojedinih knjižnica i knjižničkog sustava u skladu s propisanim standardima, predlaganje programa informatizacije pojedinih knjižnica i njihovo povezivanje s matičnom i ostalim knjižnicama u informacijskom sustavu RH, suradnju u stručnim projektima koje na razini države pokreće NSK te organiziranje savjetovanja, seminara i drugih oblika stručnoga usavršavanja i trajnoga obrazovanja knjižničkog osoblja.

Stručni djelatnici svih vrsta knjižnica na području matičnosti Knjižnice redovito se informiraju o događanjima u matičnoj knjižnici, kao i o stručnim skupovima, predavanjima, radionicama i sl. koji se održavaju u Knjižnici, u Županiji i Hrvatskoj. Vezano uz nadzor nad radom knjižnica osobita se pozornost posvećuje dijelu koji se odnosi na poslove otpisa i revizije.

Sustavno se provodi edukacija knjižničara i održavaju radionice o raznovrsnim temama: pretraživanje baza podataka, unos podataka u fakultetski repozitorij završnih radova, otpis i reviziju, informacijske usluge, metode istraživanja. U poslove edukacije uključuju se i ostali djelatnici Knjižnice, osobito u segmentu obrade knjižnične građe te se obavlja individualna edukacija djelatnika knjižnica za rad u knjižničnom programu CROLIST.

Knjižničare se poziva na suradnju, potiče ih se na stručno usavršavanje te prezentiranje svojih postignuća na stručnim skupovima i u stručnim glasilima iz područja knjižničarstva i drugih srodnih područja.

I dok rad razvojne matične službe za narodne i školske knjižnice financira Ministarstvo kulture RH (troškovi plaće stručnoga djelatnika i materijalni troškovi), u radu razvojne matične službe za visokoškolske i specijalne knjižnice osnovni problem predstavlja nepostojanje financijskih sredstava kojim bi se financirala plaća djelatnika i materijalni rashodi te se ova djelatnost ograničava uglavnom na visokoškolske knjižnice tj. na knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te knjižnice Veleučilišta Lavoslava Ružičke u Vukovaru i Veleučilišta u Požegi.

Literatura

Majstorović, Zagorka. Matična djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice. // Glasnik Društva bibliotekara Split 9(2011), str. 11-20.

Mokriš, Svjetlana. Skupni katalog serijskih publikacija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. // Knjižničarstvo 3, ½ (1999), 33-48.

Povijest Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Dostupno na: <http://www.gskos.unios.hr/~descape/files/Povijest%20GISKO%281%29.pdf> (citirano: 2016-02-15).

Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 43/01)

Statut Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Dostupno na:
<http://www.unios.hr/uploads/50Statut13.pdf> (citirano: 2016-02-23)

Strategija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 2011.-2020. Dostupno na:
<http://www.unios.hr/uploads/50STRATEGIJA%20SVEU%C4%8CILIC5%A0TA%20HR.pdf> (citirano: 2016-02-23)

Godina XX
2016
Broj 1

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije,
Baranje
i Srijema